

Процеси, машини та знаряддя для закритого ґрунту

Тема 56. Технологія вирощування капусти ранньої.

Білоголова капуста — одна з основних овочевих культур України. Вона є серед найважливіших складових борщового набору та входить до складу соціально значимих продуктів. В Україні посівні площі капусти цього року склали понад 66 тис. га. Технології її вирощування у сучасних економічних умовах повинні бути максимально ефективними. Для досягнення мети необхідно дотримуватись низки правил, які зумовлюють повне розкриття потенціалу рослин.

Вибір якісного насіння та гібрида капусти

Гібриди і сорти білоголової капусти за періодом вегетації ділять на ранні, середні та пізні. Ранні гібриди капусти не придатні для зберігання, мають невисоку врожайність, але чудові смакові якості. Середні гібриди мають більшу врожайність, вищу стійкість до хвороб та розтріскування, а також придатність для короткотривалого зберігання. Пізні гібриди вирізняються високою врожайністю, у них досить тривалий період зберігання, гарна стійкість до хвороб та відмінна транспортабельність.

При виборі насіння капусти необхідно звертати увагу як на його якісні показники, так і на характеристики. Одними з головних критеріїв вибору є регіон вирощування, тип ґрунту, вегетаційний період та стійкість до хвороб і шкідників.

Вирощування високоякісної розсади

Цей етап є найважливішим у технології вирощування капусти. Найбільш поширений варіант вирощування розсади — у плівкових теплицях із використанням касет. Основна задача цього етапу — отримання рослин із розеткою 3-4 справжніх листків та розвинутою кореневою системою. За такого способу вирощування рослини при висаджуванні не отримують стрес, відповідно, буде вища приживлюваність у полі. Оптимальне розміщення — зі сходу на захід, що дозволяє досягти рівномірного освітлення протягом світлового дня.

Дотримання сівозміни та підготовка ґрунту

Білоголова капуста серед овочевих культур займає вагому частку за площею і вимагає суворого дотримання сівозміни. Щороку її необхідно

висівати на новому місці через накопичення у ґрунті патогенних мікроорганізмів. Тому для капусти оптимальною є 4-5-річна сівозміна.

Кращими попередниками для капусти є огірок, цибуля, томат, морква, бобові культури та багаторічні трави. Варто знати, що капусту не можна висаджувати в затінених місцях, адже вона дуже вимоглива до світла.

Ґрунт, де заплановано вирощувати капусту, починають готувати восени: вносять калійні добрива та проводять зяблеву оранку. Далі навесні проводять передпосадкові або передпосівні заходи, зазвичай комбінованими агрегатами для передпосівного обробітку ґрунту. Високоякісний передпосівний обробіток має відповідати низці обов'язкових параметрів і вимог щодо його проведення. Насамперед результатом цієї операції має бути розпушений, повільно осідаючий дрібногрудкуватий верхній шар ґрунту, який зберігає вологу і здатний забезпечити високу польову схожість насіння або приживання розсади.

Терміни та густота висаджування, дотримання температурних режимів

Висаджування розсади починають із 35-45-денного віку. Оптимальна висота рослин 7-8 см, кількість листків 3-4. Розсаду висаджують як механізованим способом, так і вручну. Міжряддя коливається у межах 75, 70 та 60 см. Для ранньої капусти використовують густоту від 45 тис. до 55 тис. росл./га. Для пізньостиглої капусти використовують густоту від 28 тис. до 45 тис. росл./га.

Важливими чинниками при безрозсадному способі вирощування капусти, що впливають на ефективність даної технології, є створення оптимального режиму для проростання насіння і розвитку рослин у початковий період. Це утримання ґрунтової вологи, підбір оптимального гібрида капусти та правильне налаштування сівалки для отримання дружніх сходів.

Білоголова капуста — холодостійка рослина. Однак при тривалому впливі низьких температур незабаром після висадки розсади (особливо на ранніх гібридах) можливий прояв цвітушності капусти, без формування качанів, тому до вибору термінів висаджування розсади капусти треба підходити ретельно.

Ступінь холодостійкості капусти залежить від сортових особливостей, віку та умов вирощування культури. Загалом, насіння проростає при температурі 2-3 °С.

При температурі 10-11 °С сходи капусти з'являються на 12-й, а при 12-18 °С — на 3-4-й день. Для розвитку дорослих рослин найбільш сприятлива температура 15-18 °С. Температура понад 25 °С негативно позначається на зростанні та розвитку рослин: послаблюється ріст, подовжується період формування качана, при температурі 35 °С утворення качанів припиняється. В кінці вегетаційного періоду високі температури в поєднанні з надлишковим зволоженням призводять до розтріскування качанів. При температурі нижче 5-8 °С процеси росту уповільнюються, і значно подовжується період вегетації.

Догляд за посівами, полив та внесення достатньої кількості поживних речовин

Догляд передбачає розпушування ґрунту у міжряддях, підживлення, зрошення та захист рослин від бур'янів, шкідників і хвороб.

До міжрядної обробки приступають тоді, коли приживеться висаджена розсада, а при безрозсадному способі вирощування — при чіткому позначенні рядків. Протягом вегетаційного періоду культури проводять 2-3 культивації на глибину 8-10 см.

Для контролю бур'янів у насадженнях (посівах) білоголової капусти застосовують гербіциди.

Для контролю шкідників посіви капусти на ранній фазі розвитку обробляють інсектицидами.

Для капусти значну шкоду спричиняють хвороби різної етіології (грибні, бактеріальні, вірусні), які суттєво знижують як урожайність, так і якість вирощеної продукції. До найбільш шкочинних слід віднести: альтернаріоз, фомоз, судинний та слизовий бактеріоз. Для їх попередження, крім обов'язкового дотримання сівозміни, знищення хрестоцвітих бур'янів, вапнування ґрунту та інших профілактичних операцій, використовують обробку рослин фунгіцидами. Вони є найбільш ефективними при обприскуванні рослин за появи перших ознак хвороб.

При поливі капусти необхідно підтримувати вологість ґрунту на рівні 80%. По мірі зростання і розвитку потреба капусти у волозі підвищується. Максимально вимоглива капуста до зрошення в фазі формування качана. При температурі навколишнього середовища вище 25 °С застосовують освіжаючі денні поливи в нормах до 120 м³/га, що дозволяє знизити температуру приземного шару до 4-6 °С та сприяє розвитку рослин у комфортних умовах.

Загальний винос поживних речовин з урожаєм капусти досить високий, тому внесення добрив варіюють у широких межах залежно від вмісту

поживних елементів у ґрунті, планованої врожайності, а також від періоду вегетації капусти.

Рекомендовані норми дозування основних мікроелементів такі: азот (N) — 150-250 кг/га, фосфор (P) — 80-120 кг/га, калій (K) — 150-300 кг/га.

Також на кислих ґрунтах для попередження такого фізіологічного стресу, як опік верхівки, рекомендується внесення кальцію (Ca) в дозах 50-100 кг/га.

Крім того, рекомендується внесення магнію (Mg) у дозі 50-100 кг/га на піщаних ґрунтах, а також при надмірному вмісті або внесенні калію (K).